

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

XLI. Libertas arbitrij concordetne, an pugnet cum Prouidentia Dei
cooperantis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

proveniat ex dispositione voluntatis, non ex impressa vi persuasionis. Secundo & quarto modo saepe utitur Deus, salva libertate arbitrij: id quod controversum non est. Scripturae igitur obiecta, pleraque pertinent ad secundum & quartum modum. Caetera ex praedictis liquent.

QVÆSTIO XLI.

Libertas arbitrij concordetne, an pugnet cum Providentia Dei Cooperantis?

CALVINUS totam rationem, cur hominem carere velit libero arbitrio, ponit in eo; quod libertas arbitrij (ut fingit) pugnet cum providentia Dei. Bellar. l. 4. c. 7.

SVADET IUSTI. I. Aug. l. 6. de Gene. ad lit. c. 1. *Conditoris voluntas, rerum est necessitas. Et c. 17. Hoc autem necessario futurum est, quod Deus vult: & ea se ferè futura sunt, quae ille praesciuit.* Deus igitur necessario praenoscit omnia futura sic, ut falli nequeat: ergo futura necessario eveniunt.

2. Praescientia Dei, (quam includit in se Providentia) est causa rerum: ergo res ideo erunt, quia futuras praescit Deus; non contra: alioquin Deus penderet à rebus creatis; foretque scientia eius mutabilis, & accidentaria.

3. Dei Voluntas rerum est omnium prima causa, decrevitque ab aeterno, quid fieri velit: quae cum sit efficacissima, videtur nulla arbitrij libertas posse cum ea stare. Confirmat Calvinus experientia; nam saepe in rebus apertis deficit nos consilium; in obscuris subita lux affulget: saepe in leuibus negotiis animus flaccescit; in arduis sese erigit: quae indicia sunt, mentes nostras à Deo gubernari.

AVTOR. I. Dei Praescientia, (quam includit Providentia) est certissima; neque tamen futura necessitat: nec

cum libero arb. pugnat. QVIA: 1. *Non quae Praescientia est; quia tum & hominum praescientia necessitatem inferret rebus; at non infert; cum non sit causa rerum, neque aliquid in rebus ponat.* 2. *Non quae Dei est; quia haec non est causa rerum; cum actus nequeat esse causa obiecti sui; sed contra, obiectum est causa actus.* Vnde *Non ideo res eveniunt, quia Deus praesciuit futuras; sed ideo Deus praesciuit, quia futura erant.*

II. Scientia in Deo duplex est.

1. *Simplicis intelligentiae*, qua res omnes possibiles cognoscit.

2. *Visionis*, quae tantum ea cognoscit, quae re ipsa sunt, erunt, aut fuerunt. Quia Visio terminatur ad existentiam rei; non ad solam possibilitatem: Et ita simplex intelligentia est prior visione; inter eas media voluntas. Vt hic esse ordo videatur: 1. Deus cognoscit res, quae quoquo modo esse possunt. 2. Voluntate decernit ex his, quas velit aliquando existere. 3. Res voluitas existere praevidet in suo tempore existentes. Vnde Scientia Dei, quae est causa rerum, est scientia simplicis intelligentiae, non Visionis: Quia haec praesupponit rerum existentiam; illa solam possibilitatem.

III. Modus concordandi Cooperationem Dei cum libertate liberi arbitrij optimus est D. Thomae. q. 3. de Potent. a. 7. & l. 9. 105. a. 5. Nimirum: Deus cum causis secundis ita concurrir, ut eas moveat, adque opus applicet secundum convenientiam conditionis earum naturalis, seu dispositionis. Haec autem in voluntate est solum *NEGATIVA determinatio*, praecedens tum Influxum Dei tum elicitum volun-

voluntatis actum, quo ea finit se, aut non finit, moueri ab obiecto per rationem ei proposito. Et hæc prærequiritur *Negatiua determinatio*, seu dispositio: quod ante influxum Dei non possit vlla positiua dispositio esse; cum nil positiuum sine Deo fieri possit: Vnde *Sine me nihil potestis*. Ioan.

Porro isti negatiue dispositioni voluntatis nostræ prior incidit motio Dei: 1. Ioan. 4. *Quoniam ipse prior dilexit nos*. Ioan. 15. *Non vos me elegistis; sed ego elegi vos*. Rom. 11. *Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* Et hæc Præueniens gratia sic mouet hominem, vt non necepsiter: nam Dei motio est in potestate voluntatis liberæ, vt ea vtatur, vel non; vt eam sequatur, vel non: si moueri se à Deo sinat, Deus ipsam protinus applicat operi: si non se moueri sinat, Deus eam non applicat ad actum: sic *Ex te perditio: ex me*, ait Deus, *auxilium tuum*. Ideo D. Thom. 1. 2. q. 10. a. 4. ad 3. concludit: Posita motione Dei debet voluntas moueri, pro naturæ suæ conuenientia & libertate in alterutram partem. Hinc liquet Suationum solutio.

Dico Ad I. Loquitur S. Augustinus de necessitate Consequentia; nõ Consequentis: quasi dicat quod Deus vult fieri, fit infallibiliter; sed necessaria necessariò, libera liberè: nõ autem sic, vt absolutè non potuerint nõ fieri.

Ad II. patet superius ex §. II.

AD III. Dei voluntas est rerum omnium causa; attamen in liberis nil de creuit sine præuisa dispositione dicta negatiua, & causarum secundarum de terminatione, liberâ in liberis, necessaria in necessariis.

V. DE VIRIBVS LIBERARI ARB. IN MORALIBUS REBUS.

QVÆSTIO XLII.

An possit homo solis naturæ viribus Cognoscere Verum Morale sine speciali auxilio Dei

CALVINVS *Inst.* 2. c. 2. §. 24. 25. 26. solum sufficere auxilium Generale Dei asserit, ad omne Verum morale cognoscendum: restatque Speciale, vt commentitium. 2. Theologi quidam Speciale, vt necessarium, addunt ad quod cunque.

SVADET istis. 1. Ex Ariminensi: 2. Ceteri Non sumus sufficientes cogitare. Aliquid ex nobis tanquam ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo. 2. Gen. 6. *Figmentum cordis humani tantum malum*. 3. Pl. 93. *Cogitationes hominũ vana sunt*. Vnde Aug. ep. 105. *Nemo rectè sapit, rectè intellegit, si acceperit spiritum sapientia & intellectum*. 4. Actionibus pugnant: Vulnus ignorantia accipimus per pec. or., à quo, nisi per Christum sanari nequimus. Prudentia acquiritur cognitione veri moralis: sed illa est ex dono Dei Generali: ergo & hæc. Omnium moralium eadem est ratio: ergo si vnum possit naturaliter cognosci, possunt & omnia.

AVTOR. I. Etsi quidam Theologi sentiant, Nullum Verum morale posse in statu lapsò, absque speciali auxilio Dei cognosci; probandi tamè non sunt; At verò istud necessariò verum est: Non posse hoc in statu naturæ viribus cognosci omnes veritates morales, quæ ad vitam rationi conformem pertinet. Quia Sa. 9. *cogitationes hominũ incerta. Etc. & corpus q. corrumpitur, aggrauat animam, & terrenacogitatio deprimat*